

84

25-68

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

20 APR 2006

10 NOV 2011

84-
6.68
115
100
110

ԵՐԿՈՒ
ԱՆՎԱՐՏԻՆԵՐ

ԿՈՏԱԿԱՆՍՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ Ի ԳԱՂՂԻԵՐԵՆԷ

1910

ՏՊԱՐԱՆ ՕՆՆԻԿ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ ԵՒ ՈՐԻԻ

ԿԱԼԱԹԱ - Կ. ՊՈԼԻՍ

457

ԱՆՁԻՆՔ

Միսիւ Թիքրօն

Միսիւ Բաբաու

Պանդոկապետ կին մը

Անգղիացի կին մը

Պանդոկին ծառան

Անգղիացի կնոջ ծառան

ԵՐԱՌԻ

ԱՆՎԱՐՏԻՆԵՐ

Տեսարանն է պանդոկի մը սրահը. աջ ու ձախ կողմը պատուհան եւ դուռներ, մեջքեղը վարագոյրով ծածկուած մահնակալ մը, սեղան մը եւ մէկ ֆանի արթոն:

ՏԵՍԻՒ Ա.

ՊԱՆԴՈԿԱՊԵՏՈՒՀԻՆ (Միսիւ)

Ահա Բարիզի կառքերը կը մօտենան. անշուշտ մէկ երկու յաճախորդ պանդոկս պիտի իջեւանին, երթամ հայրս: (Մեկնի)

ՏԵՍԻՒ Բ.

ԲԱՐԱՌԻ, ԹԻՔԼԹՕՆ, Կաքը ՊԱՆԴՈԿԱՊԵՏՈՒՀԻՆ

Բաք.— (Դրսէն) Է բարեկամ, ալ բաւական չեղաւ:

Թիք.— Զգէ՛ Աստուածդ սիրես, ձգէ:

Բաք.— (Կը մտնեն) Մազ մնաց որ ոտքս կոտրէիր.

Թիք.— Ինչ կըլլայ եղբր.

Բաք.— Քիչ մ'ալ ուշադրութիւն ընելու ես, կոշտ մարդ.

Թիք.— Հէ, ինչ ըսիր, ինչ ըսիր.

Բաք.— Ինչ պիտի ըսեմ, կոշտ մարդ ըսի:

Թիք.— Հա, սանկ ըսէ, ես ուրիշ բան հասկցայ:

Բաք.— Որչափ սխալեր եմ. առաջին անգամ քեզ վաճառական մը կարծեցի:

Թիք.— Ձէ. այն տեղումները գործ չունիմ:

Բաք.— Ո՞ր տեղումները:

Թիք.— Վարժարանը ի՞նչ պիտի ընեմ,

Բաք.— Վարժարան չէ, վաճառական ըսի:

Թիք.— Ես ալ քեզի վաճառական չեմ ըսի:

Բաք.— Բայց ճամբորդութեան ժամանակ, հաւատացիր թէ 86 գաւառին մէջ նմանոյ չի գտնուած իշուն մէկն ես եղեր:

Թիք.— Ի՞նչ ըսիր, ի՞նչ ըսիր.

Բաք.— Ի՞նչ պիտի ըսեմ, է՛շ ըսի:

Թիք.— Հա, սանկ ըսէ, ես ուրիշ բան հասկցայ: Եւ դուն ալ կը կարծես թէ քու ընկերակցութենէդ ես կ'ախորժիմ, այդ բամպակը ակամօքէդ հանէ: (Մտնելով Պանդուկայէսունիմ)

Պան.— Բարի եկեր էք պարոնայք:

Բաք.— Ա՛ տիկին, կարծեմ պանդուկիս տէրը դուք էք, եթէ կը հաճիք՝ սա պարոնին ճամբան ինձ ըրած կոչաւթիւնները ձեզի պատմեմ:

Պան.— Առ այժմ ներեցէք

Բաք.— Լաւ, ըսէք ուրեմն թէ շողենաւը հիմա պիտի գայ.

Թիք.— Տիկին, շողենաւը հիմա պիտի գայ.

Բաք.— Բայց ինչու իմ խօսքերս կը կրկնես.

Թիք.— Դուն ալ ինչու իմ ըսելիքներս կըսես:

Պան.— (Աս ի՞նչ տեսակ մարդիկներ են.) Ոչ պարտաւոր, շողենաւին գալուն տակաւին ժամանակ կայ:

Բաք.— Ուրեմն ինձի սենեակ մը տուէք:

Թիք.— Ինձի ալ սենեակ մը . .

Բաք.— Նորէն սկսար, թթում գլուխ.

Թիք.— Թթում գլուխը դո՛ւն ես:

Պան.— Պարոններ, պանդուկիս մէջ ընդամենը պարապ ըլլալով սրահ մը եւ այս սենեակը մնացած է, այս սենեակին ալ Անդղիացի տիկնոջ մը համար պատրաստուած է, հոս չէք կրնար նստիլ:

Թիք.— Հիմալու հիմա ես հոս կը նստիմ, այսինքն այս սենեակը ես առի, սրահն ալ դուն ա՛ռ. ա՛յն տիկնոն ալ եթէ գայ. . .

Բաք.— Ուրեմն սա սրահուսակս պահեցէք,

Թիք.— Չանդակը զարնելուս պէս եկէք, եւ իմ սնտուկս ալ տարէք պահեցէք:

Պան.— Շատ աղէկ. ուտելիք կուզէք:

Թիք.— Շնորհակալ եմ, փորս կուշտ է:

Պան.— Դուք, պարոն.

Բաք.— (Կնոջը հետ իյնալով) Ես, նոսոյս, իրիկունները բան մը չեմ ուտեր,

Պան.— (Ինչ նիւ ես ինչ եմ, չկրցայ հասկնալ.) (Մեկնիլ)

Բաք.— Պարոն, իմ քուռն եկաւ, պիտի պատկիմ:

Թիք.— Ի՞նչ ընեմ, կը կարծես թէ բարի հանդիստ պիտի բան մ'ըկեր:

Բաք.— Հոգս, թթում գլուխ դուն ալ, (Դուռը բանալ) ա՛յ, սա ի՞նչ է, ասիկայ է սրահը ըսածը, հաւնոցէ մը տարրերութիւն չունի: (Մտնել)

Թիք.— Աղկէ աւելին ալ քեզի չի վալիր. հոգ չէ, նեղ տեղը կը գիրնաս, (Շատ վախկոտ մէկը ըլլալու է որ իրեն ուղղած անաղատիւ խօսքերուս չի կրնար պատասխանել, կեցիր, անգամ մ'ալ փորձեմ.) Բարեկամ, եթէ հաւնոց մ'ալ ըլլար, աւելի աղէկ գործիւ կուգար, անանկ չէ:

Բաք.— (Դուխը դռնէն դուրս հանելով) Է՛, պարոն, քու ըրածդ կոչաւթիւն եւ անկրթութիւն է, իմ պատուոյս չեմ ձգեր քու խօսքերուդ պատասխանել:

Թիք.— Կեցցես ուրեմն, կեցցես: (Մալխահաւել)

Բաք.— (Երթամ հօրեղբորս նամակ մը գրեմ, քանի մը ժամէն միւսիւ Թիքըթօն աներոջս տունը երթալ պատրաստուելիս ալ իրեն խմացեմ,)

Թիք.— Է՛, պարոն, շատ մի մրմռաք, գլխու ցաւ կը պատճառէք ինձ :

Բաք.— Անդին կորսուէ, անպիտան դուն ալ, (Կերթայ)

Թիք.— Ի՞նչ ըսիր, ի՞նչ

Բաք.— Ի՞նչ պիտի ըսեմ, անպիտան ըսի :

Թիք.— Հա, սանկ ըսէ, ես ուրիշ բան հասկցայ, (Մեկուսի) Թէեւ բաւական կոշտ մարդ մ'է, բայց ես իրմէ կախորժիմ. այո, շատ գո՛հ եմ իւր այս վիճակէն ու ընթացքէն. ասկէց զատ, մարդս շատ զարմանալի արարած մ'է, մեր կամացը հակառակող մարդիկը կամաց կամաց կ'սկսինք սիրել. զոր օրինակ, ես թէպէտ եւ միջաստակ ու կլորիկ մարդ մը եմ, բայց արիւնոտ ըլլալուս՝ կռուելը շատ կը սիրեմ, եւ...

Բաք.— (Ներսէն) Է՛ պարոն, ալ բաւական է, մի՛ տրտար :

Թիք.— Ի՞նչ կայ որ.

Բաք.— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, քունս փախուցիր :

Թիք.— Զարմանալի՛ բան. հիմա քեզի հետ խօսող կայ :

Բաք.— Թէեւ հետս չես խօսիր, բայց աղմուկ պատճառելով քունս կը փախցնես, ասկէց զատ կուզեմ խմանալ թէ փախաւ բառը բէնով կը գրուի թէ փերով :

Թիք.— Կուզէս բէնով գրէ. կուզես փերով, որո՞ւ հող :

Բաք.— Ըսել է որ դուն ուղագրութիւն չգիտես :

Թիք.— Զը գիտեմ :

Բաք.— Զրան, կովուն մէկն ես եղեր.

Թիք.— (Յաճեմ) Քեզի պէս. (Բարձր) Ի՞նչ ըսիր ի՞նչ.

Բաք.— Ինչ պիտի ըսեմ, կով ըսի,

Թիք.— Հա, սանկ ըսէ, ես ուրիշ բան կարծեցի.

Բաք.— Հանգիստ թող գիս որ քնանամ,

Թիք.— Շատ աղէկ, շատ աղէկ. (Մեկուսի) Կամաց կամաց սա մարդը աչքս կը մտնէ, Աստուած տայ որ փեսացուս ալ ասոր պէս անխախ համարձակութիւն մը ունենար, զի հիմակուան ժամանակս պատիւը ասանկեաներուն է : Ահա քիչ ատենէն անէր ըլլալու վրայ եմ, եւ Բարիդ երթալուս պատճառն ալ աղջկանս Կիւնէկօտայի հետ ամուսնանալիք երիտասարդին վրայօք տեղեկութիւն առնել է. ես զինքը չտեսայ, բայց լսածիս նայելով՝ Միւսիւ Բաքտու փեսացուս 27ով 41 տարիքին մէջն է եղեր. նուշի պէս բերան, խոշոր աչքեր, ձեւաւոր քիթ, ոտքերը սանկ դէպ ի ներս դարձած, բայց, աղէկ ա՛, հիմա փեսաս մտածելու ժամանակն է... արդեօք քիչ մը քնանամ կըսես, հասար չոգենաւը կանուխէն մեկնի նէ ի՞նչ ընենք. է՛, հոգս, քիչ մը քնանալու եմ, տնչուշտ պանդոկապետուհին գիս կարթնցնէ եւ հագուելու ժամանակ կունենամ, (Կը հանուի եւ հանդերձներ արտուի վրայ կը դնէ) ըսել է որ մենք հիմա աղջիկինս կը կարգենք կոր, ինչ աղւոր բան է աղջիկ զաւակը ժամ առաջ տեղաւորելը, որուն քեզ պատճառելիք հոգերէն ու դիտու ցաւերէն մէկ ձայնով կազատուի՝ վս՛յ է եկեր անկէ ետքը ստնողին գլխուն :

Բայց սա մեր գիշերային գտակը ս'ըր է գացեր. հահ, գտանք, (Գլուխը դնէ) զլուխնիս տաք պահելու ենք որ՝ սա էջ գլուխ մարդուն պէս մենք ալ հարբուխ չըլլանք :

Բաք.— Կը քնանան կոր զրացի.

Թիք.— Այո ալ, եւ կաղաչեմ որ գիս չարթնցնես :

Բաք.— (Գլուխը դուրս հանելով) Ինծի նայէ, բանթալոնիս կոճակը փրթեր կորսուեր է, աւելորդ կոճակ մը ունիս նէ՛ ինծի տուր :

Թիք.— (Դուռը փակելով) Մի՛ նայիր, մի՛ նայիր, ամօթ է :

Բաք.— Ձգէ՛, այս նեղ տեղը խեղդուելը բան մը չէ, թող որ գոնէ քիչ մը չուռնչ առնենք եւ հովաճրիմ:

Թիք.— Անպէ՛ս դնա՛, անպէ՛ս, եւ մէկ մ'ալ զլուխդ սենեակս մի՛ խօթեր: (Դուռը կը փակէ կը գոցէ)

Բաք.— Բայց, պարոն, բանասիրեցիր զիս...

Թիք.— Ձեռքէդ ազատելու եւ հանգիստ քնանալու համար ուրիշ ինչ կրնայի ընել:

Բաք.— Բայց...

Թիք.— Բայց մայց չի կայ ձայնդ քեզ քաշէ որ հանգիստ քնանամ, (Գարեթիւն կը պառկի) չըլլայ որ ձայն հանէս եւ զիս անկողնէս հանես, հաւատացիր թէ վրայդ զլուխդ կը պատռտեմ եւ ազւոր մը գրեզ կը տփեմ, հասկցար: (Միկուսի) Բերան է հա, խնձի է մնացեր:

Բաք.— Բայց ես այս նեղ տեղը պիտի խեղդուիմ:

Թիք.— Ձայնդ կտրէ, սորված փորիկ եւ զուռն, բան մը չես ըլլար, ասկէց զատ, տաքը հարբուխի համար առաջին զեղ է:

Բաք.— Եւ եթէ մեռնիմ՝ պատասխանատուութիւնը քու վրայդ պիտի ծանրանայ:

Թիք.— Հոգ չէ, հազար քիլոնոց բեռ մը չէ որ տակը ճգմուիմ:

Բաք.— Բայց...

Թիք.— Է, ալ դ բայցերդ երկայն ըրիր ա՛,

Բաք.— Ի՛նչ ընեմ,

Թիք.— Ի՛նչ պիտի ընես, չնթռկէ, պատկէ, գիշեր բարի: (Ի՛նչ գլխու ցաւ մարդ է եղեր, էօֆ, խերս անիծեց, վերջապէս ձայնը մարեցաւ, անշուշտ խեղդուած է այն նեղ տեղը:)

Բաք.— Է, խնձի նայէ բարեկամ,

Թիք.— Ա՛յ, առ ի՛նչ է, տակաւին ողջ է, սա անիւրաւութեանը կը նայիք, մի՛նչեւ հիմա լմնալու էր:

Բաք.— Բանթալոնս հանեցի բայց կոչիմներս չեմ

կրնար հանել, անանկ նեղ տեղ մըն է հոս որ չեմ կրնար երերալ, գամուած մնացեր եմ:

Թիք.— Գէ՛շ է կը գիրնաս, թող կոչիմներդ ոտքդ մնան:

Բաք.— Հոգիդ կը սիրես կատակը ձգէ, եկուր սըվոնք քաշէ:

Թիք.— Ես քաշելիքս քաշեցի, ուրիշ բան քաշելու ժամանակ չունիմ: Գիշեր բարի, ա՛ս կը քնանամ: (Քրնանայ, քիչ մը ետք պանդոկապետներին վագելով կուգայ)

ՏԵՍԻՒ Գ.

ԹԻՔԸԹՕՆ ԵՒ ՊԱՆԴՈԿԱՊԵՏՈՒՀԻՆ

Պանդ.— Պարոնայք, պատրաստուեցէք, հիմա պիտի մեկնի չոզենաւը:

Թիք.— Է, ալ երկան ըրիր ա՛, թող որ քիչ մը քնանամ:

Պանդ.— Շոզենաւը կը մեկնի կրտեմ, օն, աճապարեցեք, կամ կը հասնիք կամ չէք հասնիր:

Թիք.— (Յասկելով) Կը մեկնի մի, այսչափ չու՛ս, անանկ է նէ հագուիմ, քիչ մը թող սպասէ:

Պանդ.— Շուտ պարոն, կամ կը հասնիք կամ չի հասնիք:

Թիք.— Ասանկ սպուր կուտուի մի ես, պատկերս ելլալս մէկ եղաւ, գոնէ կարասիներս ժողուելով սնտու կը զիր գոցէ:

Պան.— Միւս պարոնը ո՛ւր է, ան ալ թող պատրաստուի:

Թիք.— Անիկայ սա հաւնոցը մտեր էր, մի՛նչեւ հիմա խեղդուած ըլլալու է:

Պանդ.— (Բախուի սենեակը կ'երթայ) Պարոն, պատրաստուեցէք, չոզենաւը հիմա պիտի մեկնի:

(Բախուի պայուսակը եւ Թիքըրօնի լսիւքը կը տանի):

ՏԵՍԻՍ Գ.

ԹԻՔԸԹՕՆ ԵՒ ՐԱԲԱՈՒԻ

Րաբ.— Ահա եկայ, մինակ բանժալոնս պիտի հազ-
նիմ, (Բանբալօնը ձեռքը կը մանկ) :

Թիք.— (Ելլելով) Նոր քնանալու վրայ էի, բայց...
հագուստներս ուր դնաց, սա աթոռին վրայ դրեր էի,
բանժալոնս ալ չկայ, (Ներսէն զանգակի ձայն)

Րաբ.— Բարեկամ առանց ինծի չլլայ որ մեկնիս :

Թիք.— Խեղ էմ որ առանձին մեկնիմ, ճամբան
ժամանակս ինչպէս պիտի անցնեմ, միայն թէ այդ
բանժալոնս գողնալու չէիր տուր նայիմ :

Րաբ.— Աստուած շատ քաջիկ չիտայ

Թիք.— Մեկնեցնէր, տուր սա բանժալոնս որ
հագնիմ :

Րաբ.— Երկնցնելու, կարճեցնելու բան չունիմ,
ապուշ կակոս, ասիկայ իմ բանժալոնս է. տես կոծակին
մէկն ալ փրթած է :

Թիք.— Այդ խօսքերով չես կրնար համոզել զիս գող
աւազակ. տուր սա բանժալոնը. (Կուգէ առնել)

Րաբ.— Բայց եղբայր, ասիկայ խմս է :

Թիք.— Եւ դեռ կը պնդես, անամօթ մարդ (Բըռ-
նութեամբ կառնէ եւ պատուհանէն կը նետէ) առ նայիմ.
Իսկը տեսնաս, ես չի վախելիս ետքը դուն ալ մի վա-
խելի :

Րաբ.— Ինչ ըրիր, գետը նետեցիր, չողենաւը հի-
մա ելլայ նէ ինչ պիտի ընենք, (Շողենաւը կը մեկնի) տե-
սար հիմա կերած ապուրդ, կոշտ մարդ, (Պատուհանէն
պոռալով) Ո՛հ, կեցիր, տէր նաւապետ, կեցիր, ոտքդ
պազնեմ, անիւները մի՛ դարձնէր, կեցիր, ըսթօրէր ըրէ,
ըսթօրէր :

Թիք.— Թո՛ղ տուաւ, հէ՛ :

Րաբ.— Հրամներ ես, ապուշ, հիմա ինչ պիտի
ընես :

Թիք.— Իրաւոր չգիտեմ, միայն թէ՛ կարծեմ ես ալ
հիմա վախէս թող պիտի տամ, սա ինչպէս բան եղաւ :

Րաբ.— Թող տալդ ալ վար անցնի դուն ալ ցնդած
չուստական :

Թիք.— Թչուստական ծնածը դուն ես, բերանդ քեզ
ժողուէ :

ՏԵՍԻՍ Ե.

ՆՈՅՆԻ ԵՒ ՊԱՆԴՈԿԱՊԵՏՈՒՀԻՆ

Պանդ.— Բարեկամներ, չողենաւը գնաց, բայց դուք
տակաւին հոս էք :

Րաբ.— Ո՛հ տիկին, ասանկ անվարտի վիճակով ու՛ր
կրնանք երթալ, իմ պայուսակս ինչ ըրիք :

Թիք.— Հանդերձներս սա աթոռին վրայ դրուած
էր, ինչ եղաւ :

Պանդ.— Ես ձեր հանդերձները եւ պարոնին պա-
յուսակը չողենաւ զրկեցի :

Րաբ.— Եւ ողորմես քո արարածոց եւ ինձ բազ-
մամեկիս, ահա հիմա փորձանքին պոչաւոր տեսակին
հանդիպեցանք, այս կերպարանքով ու՛ր կրնանք երթալ :

Թիք.— Ուղղակի յիմարանոց. վասնզի քաղաքա-
պետութիւնը՝ (Աս անվարտիները ուսկից եկան) բռնով
գանգ ըստ օրինի յիմարանոց պիտի զրկէ :

Պան.— Բայց պարոններ, դուք ըսիք ինձ թէ հան-
դերձիս ժողուէ, անտուր զիր եւ չողենաւ զրկէ, ես
ալ անանկ ըրի :

Րաբ.— Ուրեմն աճապարեցէք բանժալոն մը գտնել
ինծի. եթէ պէտք ըլլայ՝ բոլոր զրացիները արթնցուցէք,
ժողովուրդը ոտք հանեցէք, բանժալոն մը գտէք տէ՛
ինչ կուգէ թող ըլլայ :

Թի.բ.— Այսինքն մշակիլդ վարտիքներէն ալ ըլլայ նէ հոգ չէ, բաւական է որ բերելիքդ երկու հատ ըլլայ, ըստ որում երկուքս ալ անվարտի ենք:

Պանդ.— Երթամ նայիմ, կրնամ գտնել: (Մեկնի)

ՏԵՍԻՆ Զ.

ԹԻՒՔԸԹՕՆ ԵՒ ԲԱՔԱՌԻ

Թի.բ.— Կաղաչեմ տիկին, պարապ չի վերադառնաս:

Բա.բ.— Բերելիքդ ալ երկու հատ պիտի ըլլայ, չի մոռնաս:

Թի.բ.— Պարոն, ահա կանխաւ կիմայնեմ քեզ թէ՛ մէկ հատ մը բերէ նէ՛ հա պիտի առնեմ:

Բա.բ.— Դուն մի, բայց ինչ իրաւամբ:

Թի.բ.— Սա իրաւամբ որ՝ հա ալ քեզի պէս՝ առանց բանթարնի մնացի. ասիկց գատ՝ ծնկուքներս ալ ցրտէն սկսանդողալ, ուստի, հա պիտի առնեմ:

Բա.բ.— Հը. դուն ան խելքին վրայ եղիր:

Թի.բ.— Դուն ալ այն խելքին տակը կամ քովը եղիր:

Բա.բ.— Բայց հա զքեզ ի գուժ չարժեկու ճամբան գիտեմ:

Թի.բ.— Կուտ չունիմ որ չարժեմ, բանթարնիս գրպանը մնաց:

Բա.բ.— Կուտ չեմ ըսեր կոր. գո՛ւժ, գո՛ւժ:

Թի.բ.— Ես ալ քեզի կուտ, մուտ, բուժ չունիմ կրեմ կոր:

Բա.բ.— Ստկայն. . .

Թի.բ.— Ստկայն, ինչ որ ըսես՝ օգուտ չունի, հա անվարտի կոչուելու ժամանակ չունիմ:

Բա.բ.— Բայց պարոն, հա վաղը մեծ քնտանիքի մը մէջ պիտի մտնեմ, աս կերպարանքովս ինչպէս կրնամ երթալ. ամօթ չէ, տեսնողները ինչ կրեն:

Թի.բ.— Ինչ որ կուզեն ան ըսեն. հա ալ իմ քաղքիս

մէջ մեծ մարդ մ'եմ, վաղն առաւօտ կառքէն իջնելուս պէս՝ տակաւին տունս չի մտած՝ բարեկամներս բարի եկարի պիտի գան ինծի. կինս ատենախօսութիւններ պիտի ընէ զոր բունն ծափահարութիւնք հա ոտնահարութիւնք պիտի ընդմիջեն. բոլոր աղջկունք ծաղկանց փունջեր պիտի նուիրեն ինծի. բայց եթէ ասանկ անվարտի կերպարանքով երեւիմ՝ յիմարապահներէն պիտի չըջապատուիմ. կառնեմի:

Բա.բ.— Ըսել է որ ամենեւին օգուտ չի պիտի ընէ ձեզի մեր աղաչանքը:

Թի.բ.— Քանի՞ կառնեմ հա քու աղա ճանրդ, հա անանկ աղաճանրու կարեւորութիւն չեմ տար:

Բա.բ.— (Մեկուսի) Տէր Աստուած, ինչպէս խօսք հասկցնելու է այդ զղում գլուխին, հա գտնձ կրեմ ան տանձ կը հասկնայ: (Բարձր) Բայց պարոն, պէտք է գիտնաւ որ՝ եթէ պանդոկապետէին ընդամենը մէկ բանթարն բերելու ըլլայ՝ երկուքնիս մէկանց չի պիտի կրնանք զայն հագնիլ:

Թի.բ.— Ադէկ գիտցար տտիկայ:

Բա.բ.— Ուրեմն. . .

Թի.բ.— Պարապ տեղը սիրալ թունդ մի հաներ, երանթողնը ոտքդ անցունելն ալ մտքէդ մ'անցնել, ըստ որում, հա պիտի հագնեմ զայն, տես, քեզմէ աւելի հա կը դողդրամ ցրտէն, ոտքերս ալ իրար կանցնին, վառն զի, տը տը տը տը տը տը տը կը մտնի:

Բա.բ.— Կը յուսամ որ մինչեւ կնոջ վերադարձը փայտ կը կտրիս:

Թի.բ.— Հէ՛, մինչեւ վերադարձը մի՛, հա տակաւին պիտի ուշանայ:

Բա.բ.— Հապա ինչ կարծեցիր զղում գլուխ, կէս գիշերին բանթարն մը ուսկից պիտի գտնէ անմիջապէս.

Թի.բ.— Ինչ ըսիր, զղում գլուխ մի՛.

Բաք.— Այո, դուռնի գլուխ ըսի :

Թիք.— Սանկ ըսէ, ես ուրիշ բան կարծեցի : Ուրեմն, առ այժմ անկողին մտնեմ տաքնամ, մինչեւ որ պանդուկապեառնին վերադառնայ : (Անկողին կը մտնէ) դուռն աղւոր ձայն մը ունենալու ես բարեկամ, վասն զի երիտասարդ ես, բան մը կանչէ նայինք, ես ալ քիչ մը քնանամ, որովհետեւ պատկել ելլալս մէկ եղաւ : Օհ սկսէ :

Բաք.— Շատ աղէկ : (Կուգիմ աղւոր խաղ մը խաղալ իրենն) : (Երգէ)

«Անոյշ քնանն աչերն առեր,

Անոյշ հովերն ալ տարուեր,

Մեր ջորիին քունն է եկեր,

Անոյշ ձայնով ըսեմ օր օր :»

Թիք.— Ոհ, առ ինչ աղւոր երգ է, բաւական աղ-
ղեց սրտիս, չարունակէ, չարունակէ, թէեւ եղանակը
գէշ է՝ բայց կոկորդ գիշ մը բիւրիւզիւ է : Ինչ որ է,
օրօրի տեղ կանցնի կոր, չարունակէ :

Բաք.— (Կ'երգէ)

Քնացնեմ խաֆած ջորիս,

Որ միշտ կուտէ խոտն ու գարիս,

Կը խախտայ իմ անկարտիս,

Քովը նստիմ, ըսեմ օր օր :

Դուռնի գլուխ, մէջը պարտալ,

Ապուշ, կանկատ եւ պտմպտակ,

Անդգայ է անօրինակ

Թող չնթրուի, ըսեմ օր օր :

(Թիքը սկսի խոկալ, Բաքու կանացուկ մը անոր
հովը կը մտնէ ու կը պառկի : Քանի մը վայրկեան լուսիւնն)

Թիք.— (Յանկարծ պոռայ) Բայց տա անկողնոյս մէ-

ջինը ինչ է. է՝ ալ բաւական չեղաւ սրիկայութեանդ,
պա՛րոն :

Բաք.— Կոչտ մարդ, ոտքերովդ կրնաս ծակեցիլ :

Թիք.— Դուն ալ ա՛ւանակ, կոշիկներովդ քիթս
կտարեցիլ :

Բաք.— Հոգ չէ, ձայնդ քաշէ, հիմա ցաւը կ'անցնի :

Թիք.— Անհանգիստ մի ընե՛ր զիս, անկողնէս ելի՛ր,
հաւնոցդ մտի՛ր :

Բաք.— Այդ անկարելի է :

Թիք.— Էյ ասոր վերջը :

Բաք.— Ձայնդ քաշէ, եղբոր պէս քնանանք, մինչեւ
որ բանթալոններնիս դան զմեզ արթնցնեն : (Քնանան,
5 վայրկեան լուսիւն)

ՏԵՍԻՆ Է.

ՆՈՅՆՔ, ԱՆԳՂԻՍՅԻ ԿԻՆԸ, ԻՐ ԾԱՌԱՆ ԵՒ ՊԱՆԴՈԿԻ
ԾԱՌԱՆ

Կինը.— Թույլու սէյ, տէ՛թ իզ ի՛թ թկըլ :

Պանդ. Ծառ.— Հրամաներ էք տիկին. այս տեղն է :

Կինը.— Ի՛թ իզ նօթ պիյու թըֆըլ, տէ՛թ ֆօռ մայ
կուռմ :

Պանդ. Ծառ.— Այո տիկին, թէ գեղեցիկ եւ թէ
թըֆըլ, ճաշն ալ կեփի զըրըռ զըրըռ :

Կինը.— Հո՛ւպ իզ ի՛թ :

Պանդ. Ծառ.— Աղւոր խորոված խոզի աղդր ու-
նիմ, տապկած բաթաթէսով չըջապատեալ :

Կինը.— Այ ուիլ նօթ, (Ծառային) Կօ՛ճ ն ըսի՛ր :

Ծառ.— Վէրէվէլ... Կօննախտ :

Պանդ. Շատ աղէկ, երկու չիլ ալ քօնեաք : (Ծառայ
կը մեկնին)

Կինը.— (Գլխարկը եւ շալը կը հանէ, ու Գար-
եօլաին մօտեցած ասեմ Բաքուն եւ Թիքը սեմեւով

սարսափանաւ կը գոչէ,) Ա՛հ, չողինք, չողինք: (Գլխարկը եւ շալը առած կը փախչի)

Թի.ք.— Մի վախճաք տիկին, մենք չողի չենք, անասուն ալ չենք:

Բա.ք.— Ես Գաղիացի հեծկազոր մ'եմ:

Թի.ք.— Ես հեծկազոր չեմ՝ բայց Գաղիացի եմ:

Բա.ք.— Հիմա հաւնեցա՞ր, կոչա մարդ, տիկինը վախցուցիր:

Թի.ք.— (Դարձեալ սխառ զիս անպատուել, որչափ ալ կախորժիմ իւր այս վիճակէն, կամայց կամայց աչքս մտնելու վրայ է սա անձոտնին, բայց մեղք որ չկրցաւ ոտքը բանձարն մը անցունել:

Բա.ք.— Դուրսը ձայն մը կայ, էրիկ մարդու ձայն մը: (Պատուհանէն կը նայի)

Թի.ք.— Ի՛նչ կայ, ի՛նչ եղաւ:

Բա.ք.— Աս ի՛նչ բաղդ է, ո՛վ երջանկութեանս, (Վազելով կը մեկնի)

ՏԵՍԻՍ Ը.

ԹԻՒՐԼԹՕՆ (Մինակ)

Թի.ք.— Ո՛ւր կերթաս, փախուց ինչ ըրաւ: (Պատուհանէն կը նայի) Ա՛յ թշուառական, սա աւաղակին նայեցէք, փողոցին մէջ մարդ կը կողոպտէ, իձմէ աւելի վարպետորդի մ'է եղեր, անիկա բանձորներ գտաւ. բայց, ի՛նչ է այն, ի՛նչ կը տեսնեմ: Հա՛, հա՛, հա՛, բաքօչէս մըն է եղեր, ան ալ մեղի սէս անխարտի, (Ներսէն խռկալու ձայն) Աս ի՛նչ ձայն է, զարմանք, նուազարանի ձայն է, չէ, մեծ մարդու մը խռկալուն կը նմանի, աղէկ ա, եթէ կը խռկայ՝ ըսել է կը քնանայ, թէ որ կը քնանայ ըսել է սրտկած է, թէ որ սրտկած է, ըսել է հանուած ըլլալու է. ո՛վ սուրբ Բանձարն, դուն ինծի բանձարն մը դրի՛: (Կամաց մը սենեակ

կը մտնէ եւ ձեռքը բանքալուն մը տեսնան կու գայ) Օհ, փառք քեզ տէր, ձեռքիս մէջն է, հագնելու եմ, բայց զգուշութեամբ, ձայն հանելու չիգար, (Անապատուօք աջ ոտքը բանքալունին ձախ կողմը կը խօթէ վախով եւ չորսդին նայելով) ո՛հ, այսչափ ալ նեղ բանձարն կըլլայ եղեր:

ՏԵՍԻՍ Թ.

ՆՈՅՆ ԵՒ ԲԱՅԱՌԻ

Բա.ք.— (Կամաց մը դռնէն մտնելով) Ի՛նչ կը տեսնեմ, սա բանձարնը ո՛ւրիշ գտեր է. (Անձայն փայլելով կը մտնեալ եւ մեկ ոտքը բանքալունին մէջ կը խօթէ):

Թի.ք.— Սխալ հագայ:

Բա.ք.— Չէ, ես սխալ հագայ.

Թի.ք.— Հէ՛, դո՛ւն ես.

Բա.ք.— Այո: Ես եմ.

Թի.ք.— Է սա հիմա վաղեց.

Բա.ք.— Կուզէ վաղէ, կուզէ չի վաղէ, ընկեր չենք մի.

Թի.ք.— Աման, ոտքդ պազնեմ, մի քաշեր, մի հրեր, հիմա պիտի պատուենք.

Բա.ք.— Հոգս. ստալը ես չեմ տուած:

Թի.ք.— Էօֆ, Սխամացի երկուորեակներու խաղը կը խաղանք ինչ կընենք:

Բա.ք.— Չգիտեմ.

Թի.ք.— Շուտ ըրէ. մէջէն դո՛ւրս ե՛լ. կը հրամայեմ քեզի:

Բա.ք.— Կէսը չկուզեմ.

Թի.ք.— Ի՛նչ իրաւամբ.

Բա.ք.— Անվարտութեան իրաւամբ.

Թի.ք.— Մի քաշեր,

Բա.ք.— Չի քաշեմ մի, միւս ոտքն ալ կուզեմ:

Թիք. — Թող տուր .

Բաք. — Չունիմ որ թող տամ ,

Թիք. — Սա ոտքդ դուրս հանէ .

Բաք. — Աստուած խելք տայ .

Թիք. — Կը պատուի կոր , մ'երերար . (Կը պատեն) և
փառք յաւիտեանս ամէն , հրամմէ նայինք :

ՏԵՍԻԼ Ժ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՊԱՆԴՈՎԱՊԵՏՈՒՀԻՆ

Պան. — Հիմա այս եղաւ , պարոններ , Անգղիացի
տիկնոջ պանդոկէս փախչելուն պատճառ եղաք , ուստի
պատրաստուեցէք անոր ինձ ունեցած պարտքը վճարել :

Թիք. — Ո՞րչափ կը պահանջէք իրմէ :

Պան. — Քսան ֆրանք :

Թիք. — Մտտուելս եթէ հիմա հոս ըլլար՝ բան մը
ըսել չէր :

Բաք. — Իմ ալ չոգեմաւ զրկած պայուսակս եթէ հոս
ըլլար :

Պան. — Բարերազգարար ձեր անտուկներն չոգեմաւին
չեն կրցեր հասցնել , Պաթիսթէն , անտուկն ու պայուսակը
ներս բերէք , (Ծառայք կը բերեն) ահաւասիկ Միւսիւ
Թիքըթմոնի անտուկը :

Բաք. — Ի՞նչ Թիքըթմոն մի՞ .

Թիք. — Հրամմեր էք , անունս էտուար Թիքըթմոն է :

Պան. — Այս ալ միսիւ Բաքաուլի պայուսակն է . (Երբայ)

ՏԵՍԻԼ ԺԱ.

ԹԻՔԻԹՈՆ ԵՒ ԲԱՔԱՍԻ

Թիք. — Բաքաու մի՛

Բաք. — Այո , պարոն , Անթուան Բաքաու որ ամուս-
նանալու համար Բարիզ կերթայ :

Թիք. — Ամուսնանալու համար մի՛ , արդեօք իմ
փեսացո՞ւս ես :

Բաք. — Հէ՛ , արդեօք իմ աներցուս ես :

Թիք. — Ո՛հ , այո , հոգիս վկայեց , աղջիկս քեզի
տուի գնաց :

Բաք. — (Ո՛վ երջանկութեանս ,)

Թիք. — Ուրեմն զերկս եկուր որ զքեզ համբուրեմ :

Բաք. — Ա՛հ :

Թիք. — Բայց Ի՞նչ վարպետորդի լակոտի մը կը նը-
մանիս :

Բաք. — Ա՛հ , աներդ իմ պատուական :

Թիք. — Ա՛հ , փեսայդ իմ թշուառական :

Բաք. — Կնկանս հայրը :

Թիք. — Աղջկանս էրիկցուն :

Բաք. — (Մեկուսի) Գլուխն է դղում :

Թիք. — (Մեկուսի) Խելքը կը նմանի ոտքերուն :

Բաք. — (Մեկուսի) Միտքն այ կը նմանի սրունքներուն :

Թիք. — Ինձի նայէ , երեսիդ ըսել չըլլայ շատ ագեղ
մարդ մ'եմ :

Բաք. — Եւ Ի՞նչ , դուն ալ կը կարծես թէ գեղեցիկ
մարդ մը ես :

Թիք. — Ձի հաւնեցար , ինչս պակաս է :

Բաք. — Խելքդ , միտքդ , որով անպիտան և կոշտ
մարդ մը եղած կըլլաս :

Թիք. — (Ո՛հ , ճիշտ հին Սպարթացուց քաջութիւնը
ունի .) Ինձի նայէ չըլլայ որ այս կտրիճութիւնդ ձեռքէ
հանես , քու այդ ընտելութեանդ շատ հաւնեցայ . քեզի
պէս փեսայ մը կը փնտռէի , փառք Տիրոջը , ահա գտայ .
աղջիկս քուկը է :

Բաք. — Ո՛հ , չնորհակալ եմ :

Թիք. — Իմ տանս մէջ պառկիլ ուտել խմել , և աղ-
տոտներդ մեր լուացարարին ձեռքովը լուալ տալու պայ-
մանաւ ինձի տուն փեսայ պիտի դաս . քու հաճոյիցըդ ,
այսինքն մանր մունր ծախքերուդ համար ամիսը

տասը ֆրանք պիտի տամ քեզի. ի՞նչ կըսես, արդեօք
բանիդ կուզայ:

Բաք.— Աղջկանդ օժիտը ա՞ն է:

Թիք.— Հիմակու հիմա, ուրիշ ի՞նչ պիտի ըլլար:

Բաք.— Ես ալ կարծեցի թէ գանձ դտայ:

Թիք.— Ձի հաւնեցար:

Բաք.— Օ, ո՛չ չի հաւնելիք չեմ ըներ, բայց այդ
է նէ՝ բան մը ըսել չէ:

Թիք.— Շատ աղէկ, դուն ըլլալուդ համար ահա
հինգ ևս կաւելցնեմ, որով ամիսը տասնըհինգ ֆրանք
պիտի առնուս. իսկ մեռնելէս ետքը աշխարհիս վրայ
ունեցածս ալ չունեցածս ալ ամբողջապէս ձերն է. ալ
ասոր ըսելիք մը չունիս ա:

Բաք.— (Եթէ աւելի պնդենք՝ բացը պիտի մնանք:)

Թիք.— Էյ. ի՞նչ կըսես, որոշեցիր:

Բաք.— Այո, կընդունիմ:

Թիք.— Ուրեմն բանթալոններնիս հագնելով շուտ մը
տուն երթանք, խեղճ աղջկանս աչքերը հիմա ճամբան
մնացած է:

Բաք.— Դուն անհող եղիր, ևս տուն երթալուս պէս
աղջկանդ տրտմութիւնը կը փարատեմ. քալէ, երթանք.
բանթալոննիս փնտռել ելանք՝ աներ փեսայ զիրար գը-
տանք: (Կը հագուին եւ միաբերան կ'երգեն)

Թիք. } Ալ հագուեցան անվարտիներ.

Բաք. } Աներ փեսայ զիրար գտեր.

Բաք.— Ասանկ փեսին ատանկ աներ.

Թիք.— Ատանկ փեսին՝ այս ալ չա՛տ էր:

— ԳԱՐԱԳՈՅԻՔ Կ'ԻՋՆԷ —

ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Չազմահրար Եօզուու. քի 29

ԳՐԱՎԱՅԱՌ—ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Հաստատու 1868 ին

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ասուեմք հին դեմքերու 1635-1900, գրեց Յ. Գ. Մրմրեան
Կեանքի գործածութիւն, Լորտ Էյվալիւրի. թր. Գ. Ոսկեան
Լիակասար նոր երգարան կամ Ընդարձակ Քնար Հայկա-
կան, 192 Երես 172 Երգ

Արեւելի բոցեր, բանաստ. Ե. Գոյանճեան
Կարմիր ժամուց, Արփիար Արփիարեան
Պարեգ բարոյական և գործ դաստիարակ, Փ. Հազարապ
Վեդարաւոր հերոսը, գրեց Սմբատ Բիւրատ

Մի անմեղ զոն կամ Խորակուած սեր, Ա. Շահնազար
Աւարայրի արծիւր կամ Վարդանան, Ս. Բիւրատ
Բիւզանդական Հայ կայսեր ու կայսրուհիներ, 10 պոէ.
Բուրգերէն. բանաստեղծական երկեր, Ս. Բիւրատ

Կենս. Իզմիրլեան և Իուրեան Ա. ներու Ս. Գարամանճեան
Մրիս վերեր, բանաստեղծ. Աշուղ Շահնազար

Ազասար Բանակին յաղթական մուսքի ի Կ. Պոլիս

Ուխտին Ողջակեր կամ Կոյս մնացած կինը, Ե. Ե.

Ապսիլ Համիս Բ. Մերուժան Պարսաման

Ապսիլ Համիս չեչիութիւնը, Տ. Շէփիկեան

Հեղինէ կամ գաղտնի մի ի Կ. Պոլիս Յ. Հ., 2 հոր. 1

Թապալեաւ Փիլիկ Աղպօր Աղջիկստը, Տ. Փափազեան

Ժենըվիէվ, բարոյավէպ, Գրիս. Շմիտ Թարգ. ի գաղղիկ.

Մոլորեալ ճամբորդը կամ Զին. օքիւան, կատակ. 1 արար

Երանոս աղբար կամ Թապալեաւ Վարժապետ, կատա-

կերգութիւն 1 արար, Տ. Փափազեան

Բարեկենդանի անկուսիներ կատակերգութիւն 1 արար

Խենթերուն բժիշկը և Գինեալսնդիւր Մառայ, կտկրգ Զներ

Բռնի Ամուսնութիւն, Մոյիէր, կատակերգ. 1 արար

Վեց ու կես պօրի ժողովուրդ մնացած սնտուկը Գ. Ռշտունի

կատակերգութիւն 1 արար

Իլավիէ եկնի եկմէ Բիւրապը, Ալաթուրգա, Ալաֆրկ.

Վերջինիս գրածունը ԿԷ վաճառուին, կրօնական. պատ-

րանաստեղծական. թատերական, վեպական, գործական գրքեր, գո-

յիւ գնով և գեղջով: Բառատիկ գեղջ վաճառողաց:

Հայաստանի Ազգային գրադարան

NL0431313

5905

